

Prof. dr Vesna Rakić-Vodinečić

PROF. DR GORAN KRONJA (1948–2020)

*„Moj prijatelj je umro
da, umro je moj brat.“*

Zvonimir Golob

Ovi stihovi su bili prvo što mi je do svesti došlo kad sam saznala da je Goran Kronja umro. Bio je prvo ljudsko biće koje sam upoznala van porodice. Deo detinjstva proveli smo u Sarajevu i stalno, gotovo do Goranovog samog kraja, na te godine se zajedno vraćali. U našim pričama nije bilo samo evociranja nekadašnjih realnosti nego, možda i više, onog neuhvatljivo čarobnog – kako odrasli ljudi izdaleka gledaju na sebe kao decu, na svoja ondašnja daleka maštanja, šta ćemo postati, kakvi ćemo biti kad jednog dana porastemo, ne baš svesni toga da smo tada bili najbolje od svega što smo kasnije postali. Nekako u isto vreme, naše porodice su se preselile u Beograd i godine mladosti smo proveli kao susedi, kuća do kuće. Pratila sam ga čitav život, svejedno je bilo da li izbliza ili izdaleka i znala da bih baš takvog brata volela da imam, da sam ga imala. Starijeg brata, od autoriteta ali i plemenite brige.

Goran Kronja je rođen 2. januara 1948. godine u Tuzli. Osnovnu školu je učio u BiH, a završio je Treću beogradsku gimnaziju (danas, „Sveti Sava“). Na Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu upisao se 1966. godine i završio ga kao jedan od najboljih studenata svoje generacije. Od ranog detinjstva je, verujem, znao šta će biti njegov životni poziv. Uspešno je, još kao dete, lečio ptice. Lekarski poziv nije za njega bio zanimanje, nego prava strast. Specijalizovao se kao vaskularni hirurk. Učio je i uživao u učenju svuda gde je mogao i stigao – od Jugoslavije, preko tadašnje Čehoslovačke, Sjedinjenih Država, brojnih afričkih zemalja. I što je važno, učio je lako, strasno, ne toliko u amfiteatrima koliko na licu mesta, operišući danima u miru i u ratovima. Bivao je pravni ratni hirurk, ništa njega u tom pozivu nije zaobišlo. Profesionalni život je proveo na Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu. Ponosio se time, a VMA je imala čime da se ponosi – jednim od najboljih hirurga. Završio je lekarsko-vojnu karijeru kao pukovnik. Delovalo je to teško spojivo za civile koji su ga

poznavali i voleli – mešavina jedne osebnosti, svestrane ličnosti nagrađene talentima koji su prosto nadirali iz njega i predrasuda o vojničkoj krutosti. U Goranovom slučaju to je, međutim, bio odličan spoj znanja i obdarenosti i tvrde profesionalne samodiscipline. Danas gotovo neverovatno deluje podatak da je, do penzionisanja, obavio preko 16.000 operacija i presadio oko 250 bubrega. Bio je pravi „ljekar“ (njegova ijekavica do kraja), koji posmatra čoveka, a ne tek pacijenta, proučava celinu njegovog organizma, a ne samo onaj deo na kojem treba da radi.

Naročito je insistirao na institucionalizaciji transplantacije i banke organa. Upravo tu su njegova zahtevna profesionalna etika i odvažnost prerasle u retku građansku hrabrost. U „Vremenu“ od 4. oktobra 2012. objasnio je da nije bilo moguće, a naročito zašto nije bilo moguće, organizovati trgovinu ljudskim organima na način kako je to bilo opisivano u pravnim aktima i u javnosti, povodom otkrića „Žute kuće“. „Medicina je jedno, a kasapljenje je drugo“, govorio je tada, ne sporeći da je kasapljenja bilo, ali da, sa medicinskog aspekta nije moglo biti tako kako je predstavljeno. „Ono što ja ne razumem je zašto niko od mojih kolega – hirurga – a ima ih ovde jako mnogo i jako dobrih – nije osetio potrebu da ustane i da javno ukaže na nelogičnosti i nejasna medicinska pitanja koja se nameću u celoj toj priči.“ On je ustao – umesto svih – i nije mu bilo ni udobno ni bezbrižno, mnogo godina potom.

Retorički obdaren, bio je atraktivan predavač i mentor, na VMA, Univerzitetu u Nišu, Univerzitetu Union u Beogradu. Bila sam na nekim njegovim predavanjima o bioetici i silno mu zavidela na pažnji, interesovanju i intelektualnom izazovu koje njegovi studenti nikad nisu krili. Pisao je, ne samo o medicini nego i o lovu, koji je takođe bio njegova životna strast. Evo dva ilustrativna naslova: „Transfuziologija“, Zavod za udžbenike, Beograd, 2003 (sa još nekoliko autora) i „Priče iz lova“, Beograd, 2007 (sa još nekoliko autora).

Goran je živeo 72 godine. Projurio je kroz svoj jedan život kao da ih je imao deset, od uspeha, preko tragedija, uspravljanja, posustajanja, obnavljanja. I kroz živote tako mnogo ljudi – od svoje porodice, preko prijatelja, do onih čije je živote spasao. Kao da je u svakom ostavljao po deo od tih svojih deset života. Nezaboravni, vredni deo.

U javnosti je poslednji put bio 10. decembra 2019. na Dan ljudskih prava, u Narodnom pozorištu u Beogradu, kao jedan od pređašnjih laureata priznanja „Vitez poziva“, nagrade do koje je držao više od svih drugih zaslužanih odličja. Tada, iako je bio ozbiljno bolestan, njegov je odvažni slobodni duh nadmoćno vladao njegovim zarobljenim telom.

U polumraku pozorišne sale, sigurna sam, i sad svetli vitez Goran Kronja.